

Begrippen en termen

aandachtsgebied	Gebieden waarvoor mits gerichte inspanning de goede watertoestand kan gehaald worden maar waarschijnlijk niet tegen 2021
aansluitingsgraad (op RWZI)	De aansluitingsgraad is de mate waarin de rioleringen, die het gewest gepland heeft om op een RWZI aan te sluiten, ook effectief zijn aangesloten op een RWZI. De aansluitingsgraad geeft aan in welke mate de uitbouw van de bovengemeentelijke saneringsinfrastructuur gevorderd is in vergelijking met de geplande situatie.
achtergronddocumenten	Neerslag van de talrijke onderzoeken en analyses en een uitgebreid overleg met de betrokken sectoren die aan de basis van het stroomgebiedbeheerplan liggen. Deze achtergronddocumenten maken geen deel uit van het stroomgebiedbeheerplan en waren dus niet het voorwerp van een openbaar onderzoek.
actie	Concreet project (terreinvloering/studie) dat tijdens de planperiode wordt uitgevoerd.
actief peilbeheer	Peilbeheer dat over de verschillende belangen van waterafvoer waakt teneinde wateroverlast te voorkomen en een doelmatig gebruik van de beschikbare hoeveelheden zoetwater door verschillende gebruikers (scheepvaart, landbouw, natuur, recreatie...) te garanderen. Actief peilbeheer moet ook tegemoet komen aan de noden in verband met watertekorten en verdroging voor de bevolking, de economie en de natuur (voorkoming of beperking van droogteschade in de aanpalende valleigebieden).
afgebakende (of aangeduide) overstromingsgebieden	(cfr. definitie DIWB) overstromingsgebied dat met dat doel is afgebakend in een stroomgebiedbeheerplan, een wateruitvoeringsprogramma of door een beslissing van de Vlaamse Regering (Zie hoofdstuk 4.2 in de bekkenspecifieke delen)
afkoppelen	Hiermee wordt zowel het afkoppelen van hemelwater van het rioleringsstelsel (gekoppeld aan het hergebruik van hemelwater of het benutten van de infiltratiemogelijkheden), het afkoppelen van oppervlaktewater, grachten, verharde oppervlakken en het afkoppelen van verregaand gezuiverd afvalwater van het rioleringsstelsel of waterzuiveringsinstallaties als het afkoppelen van parasitaire debieten (grondwater) van het rioleringsstelsel bedoeld, telkens met de bedoeling overbelasting van rioleringen - met mogelijke wateroverlast tot gevolg - en verdunning van afvalwater - met zuiveringsproblemen tot gevolg - tegen te gaan.
afkoppelingsprojecten	Projecten die hemelwater (verharde oppervlakken, ...) of oppervlaktewater (grachten, kleine waterlopen, ...) afkoppelen van het rioleringsstelsel.
afstroming	De hoeveelheid water die uit een bepaald (stroom)gebied rechtstreeks of onrechtstreeks aan het bodemoppervlak (in brede zin) afstroomt naar het oppervlaktewater.
afvloeiingsregime	Het afvloeiingsregime is de manier waarop het water wordt afgevoerd doorheen verschillende tijdstippen en seizoenen en wordt gekenmerkt door de grootte van de debietschommelingen. Een onregelmatig afvloeiingsregime vertoont grote debietschommelingen : lage debietwaarden in droge perioden (periodiek droogvallen van bovenloop door laag brondebiet) en hoge debietwaarden in natte perioden (overtollig water snel afgevoerd naar zee).
afwijking	De kaderrichtlijn Water staat toe om af te wijken van de doelstellingen onder bepaalde voorwaarden. De afwijking kan een termijnverlenging of een doelverlaging inhouden, alsook een tijdelijke achteruitgang of nieuwe veranderingen en nieuwe duurzame activiteiten van menselijke ontwikkeling.
agitatiebaggeren	Het opnieuw in suspensie brengen van afgezette sedimenten om de vaargeul opnieuw voldoende diepte te geven.
akkerland	Alles wat tot het landbouwgebruiksareaal behoort, maar geen grasland of meerjarige of permanente teelt is
antropogeen	Van menselijke oorsprong
aquifer	Watervoerende laag
aquitard	Slecht doorlatende lagen worden ook aquitards genoemd.
bagger- en ruimingsspecie, specie	Bodemmateriaal afkomstig van het verdiepen en/of verbreden en/of onderhouden van bevaarbare waterlopen behorende tot het openbare hydrografische net en/of aanleg van nieuwe waterinfrastructuur, met inbegrip van kanalen, havens en dokken.
baggeren	Het verdiepen en/of verbreden en/of onderhouden van bevaarbare waterlopen behorende tot het openbaar hydrografisch net.
baggerspecie	Bodemmateriaal afkomstig van het verdiepen en/of verbreden en/of onderhouden van bevaarbare waterlopen behorende tot het openbare hydrografische net en/of aanleg van nieuwe waterinfrastructuur, met inbegrip van kanalen, havens en dokken.
bedding	Een rivier of een beek stroomt in haar bedding.
beheersovereenkomst	Contract tussen de Vlaamse overheid en een lid van een bepaalde doelgroep (bijvoorbeeld landbouwers) waarbij vrijwillig afspraken worden gemaakt (bijvoorbeeld over het milieu- en natuurbeheer op het landbouwbedrijf).
bekken/deelstroomgebied)	Het gebied vanaf waar al het over het oppervlak lopende water, met inbegrip van de eraan toegewezen grondwaterlichamen, een opeenvolging van stromen, rivieren, kanalen en eventueel meren volgt, tot een bepaald punt in een andere waterloop (of kanaal) of in zee.
bergingscapaciteit/waterbergingscapaciteit)	De hoeveelheid afstromend hemelwater (in m ³) die een voorziening of gebied maximaal kan bevatten zonder dat wateroverlast in aanpalende gebieden ontstaat.
Best Beschikbare Technieken (BBT)	Verzameling van technische maatregelen die bedrijven in staat stellen om het meest doeltreffend te werken op vlak van bescherming van mens en milieu. De maatregelen dienen voorhanden te zijn (dus niet experimenteel) en de kosten ervan moeten in verhouding staan tot het resultaat en draagbaar zijn voor de betrokken bedrijfstak.
binnenwateren	Al het permanent of op geregelde tijdstippen stilstaande of stromende water op het landoppervlak, en al het grondwater, aan de landzijde van de basislijn vanaf waar de breedte van de territoriale zee wordt gemeten
biodiversiteit	De variabiliteit onder levende organismen van allerlei herkomst, met inbegrip van, onder andere, terrestrische, mariene en andere aquatische ecosystemen en de ecologische complexen waarvan zij deel uitmaken; de biodiversiteit omvat zowel de diversiteit binnen soorten, als tussen soorten, als binnen ecosystemen.
biologische kwaliteit	Bij de beoordeling van de biologische kwaliteit van een waterloop wordt gebruik gemaakt van indexen voor diverse biologische kwaliteitselementen (fytobenthos, macro-invertebraten, vissen,...) De biologische kwaliteit wordt niet enkel bepaald door de fysisch-chemische waterkwaliteit, ook de structuurkenmerken en de waterbodempkwaliteit zijn belangrijk.
biotoop/biotoopkwaliteit	Een biotoop is een gebied met een uniform landschapstype waarin bepaalde planten of dieren kunnen gedijen. Een biotoop is de kleinste mogelijke onderverdeling van de habitat en moet worden onderscheiden van het bioom, de niche en het verspreidingsgebied. Sommige biologen gebruiken het min of meer als synoniem voor ecosysteem.
blijvend grasland	grond met een natuurlijke of ingezaaide vegetatie van grassen of andere kruidachtige voedinggewassen die gedurende ten minste vijf jaar niet in de vruchtenwisseling van het landbouwbedrijf wordt opgenomen (Verordening 796/2004). De term 'blijvend grasland' uit het landbouwbeleid is wezenlijk verschillend van de termen 'permanent grasland' of 'historisch permanent grasland' zoals gedefinieerd in het natuurdecreet.
bodembestemming	De kaart van de bodembestemming is opgemaakt op schaal 1/10 000 en omvat de verschillende gebieden van het grondgebied waarmee de voorschriften uit de bundel van de stedenbouwkundige voorschriften overeenkomen en de verschillende ruimten waarop bijzondere voorschriften betrekking hebben.
bovenstrooms vasthouden	Neerslag zoveel en zo lang mogelijk vasthouden zodat er geen versnelde afvoer naar benedenstroomse gebieden gebeurt.
bufferen	Tijdelijk op een gecontroleerde manier bovenstrooms hemelwater vasthouden (zonder volledige infiltratie) met de bedoeling bij hevige neerslag piekdebieten af te vlakken.
bypass	Het artificieel omleiden of afleiden van een waterstroom.
BZV	Het Biochemisch Zuurstof Verbruik (BZV) is de hoeveelheid zuurstof (gemeten in mg/L) die verbruikt wordt bij het afbreken van organisch materiaal door eencellige organismen, onder testomstandigheden. Deze parameter wordt gebruikt om de hoeveelheid organische verontreiniging in water te meten.
capteren	Het met alle mogelijke middelen onttrekken van oppervlaktewater uit een waterweg of waterloop.

Begrippen en termen

Code van goede praktijk	<p>Geschreven en publiek toegankelijke regels met betrekking tot de bouw, het transport, het plaatsen, het uitbaten, het onderhouden en het eventueel ontmantelen van een inrichting of een onderdeel ervan, met inbegrip van de toepasselijke productnormen en de bij de betrokken beroeps categorieën algemeen aanvaarde regels van goed vakmanschap.</p> <p>Worden in elk geval beschouwd als code van goede praktijk:</p> <ul style="list-style-type: none"> - de toepasselijke bepalingen in de Belgische wetten, decreten en besluiten - de Belgische normen - de normen uitgegeven door het Comité Européen de Normalisation (C.E.N.) - de normen uitgegeven door de Vlaamse Instelling voor Technologisch Onderzoek (VITO) - de normen uitgegeven door de International Organisation for Standardisation (I.S.O.) - de regels uitgegeven door de erkende controle-instellingen of de milieudeskundigen, erkend in de toepasselijke disciplines - de regels uitgegeven door de constructeurs of verdelers van installaties of onderdelen ervan <p>In geval van onderlinge tegenstrijdigheden is bovenvermelde volgorde bepalend.</p>
collectoren	Het huishoudelijke afvalwater komt via de huisaansluiting in de gemeentelijke riolen terecht. Collectoren of verzamelriolen verzamelen het afvalwater uit de gemeentelijke riolen en transporteren het naar een zuiveringsinstallatie.
CZV	Het Chemisch Zuurstofverbruik (CZV) is de hoeveelheid zuurstof (gemeten in mg/L) die verbruikt wordt bij de chemische oxidatie van organische en oxideerbare anorganische materie, onder testomstandigheden. Deze parameter wordt gebruikt om de totale hoeveelheid organische en anorganische verontreiniging in het water te meten. In tegenstelling tot BZV worden met CZV alle stoffen volledig geoxideerd.
dagzomen	Een dagzoom is de vorm van een geologisch gesteentelichaam op een geologische kaart, dat wil zeggen, de tweedimensionale projectie van het snijvlak van een driedimensionaal lichaam met een vlak (de topografie). Waar een gesteente aan het oppervlak komt zegt men dat het "dagzoomt". Als er geen vegetatie of recent zand en grind overheen ligt, zegt men dat het ontsloten is. Een dagzoom hoeft dus niet ontsloten te zijn.
debiet	Het debiet is de hoeveelheid doorstromend water (bv. uitgedrukt in m ³ /s).
deelbekken	Een onderdeel van een bekken of deelstroomgebied, bestaande uit één of meer subhydrografische zones en aangeduid door de Vlaamse regering.
deklasserend	Die biologische kwaliteitselementen en/of fysico-chemische of chemische parameters die overeenkomstig het 'one out, all out'-principe bepalend zijn voor het niet halen van de goede toestand.
depressietrechter	Duidelijke daling van de grondwaterpeilen ten gevolge van grootschalige of talrijke en in een bepaalde regio sterk geconcentreerde grondwaterwinningen in een gespannen laag en/of onttrekkingen in een diepe watervoerende laag.
diffuse bron	Verspreide bron van verontreiniging, bijvoorbeeld afspoelend water van een weg, verontreiniging veroorzaakt door overbemesting.
(dis)proportionaliteit donkjes	Afweging van haalbaarheid en redelijkheid van het maatregelenprogramma.
doorlatendheid	Hoger gelegen delen in alluviaal gebied.
draagkracht	Maat voor de snelheid waarmee een fluïdum zich doorheen een sediment of gesteente voortbeweegt. Deze eenheid is afhankelijk van de intrinsieke permeabiliteit van het doorstroomde materiaal, en de viscositeit en het specifiek gewicht van het fluïdum. Dimensie: m/s, m/dag of cm/s.
draagkracht	Wat een systeem aan kan zonder dat er onomkeerbare schade aan het systeem wordt aangebracht.
drainage	Drainage is een waterbouwkundige term voor het ontwateren van de bodem en voor de afvoer van water door de grond.
droogteschade	Een te lage grondwaterstand heeft een negatief effect op de opbrengst en de opname van nutriënten door de gewassen. Ook t.g.v. te hoge temperaturen kunnen heel wat gewassen droogteschade oplopen. Niet alleen de landbouw, maar ook de natuur kan te lijden hebben van droogteschade. Een te lage grondwaterstand heeft een negatief effect op grondwaterafhankelijke terrestrische ecosystemen.
duiker	Een duiker is een kokervormige constructie, gelegen in wegen of toegangsdam, die is bedoeld om wateren met elkaar te verbinden. Bij een duiker wordt in principe de bodem van de watergang onderbroken, dit in tegenstelling tot een brug. Duikers worden over het algemeen gemaakt van beton of (plaat)staal. In het verleden werden ook gemetselde duikers gemaakt. Een sifon en een knijpduiker zijn specifieke types van een duiker.
DWA-leiding	Droogweerafvoerleiding, de leiding waarlangs afvalwater zonder vermenging met hemelwater wordt afgevoerd.
ecosysteem	Het geheel van biotische en abiotische elementen die het samenleven van levende organismen in een bepaald gebied kenmerken.
ecotoop	Een ecotoop is het kleinste, ecologisch nog onderscheidbare gebied in een ecologisch classificatiesysteem van gebieden. Het vertegenwoordigt een relatief homogene ruimtelijke gebiedseenheid met eigenschappen voor het meten en vastleggen van de gebiedsstructuur, functie en verandering. Net zoals ecosystemen worden ecotopen beschreven aan de hand van flexibele (aanpasbare) kenmerken. Ecotopen worden ingedeeld naar een combinatie van interacties tussen biotische en abiotische factoren, zoals vegetatie, bodems, waterhuishouding en andere factoren. Ook moet de tijd meegenomen worden, waarin een ecotoop stabiel is, en de minimumomvang van het gebied. Om de (potentiële) aanwezigheid van ecotopen na te gaan wordt vaak de verspreiding van plantensoorten gebruikt. Hiertoe worden plantensoorten toegekend aan bepaalde ecotopen of plantengemeenschappen.
effluent	Door openbare zuiveringsinstallaties of bedrijven geloosd gezuiverd afvalwater.
effluentnorm	Norm voor een bepaalde stof in het door openbare zuiveringsinstallaties of bedrijven geloosde gezuiverde afvalwater.
emissie	Elke inbreng door de mens van verontreinigingsfactoren in de atmosfeer, de bodem of het water.
eutrofiëring	Door ongunstige stikstof- en fosfaatconcentraties in een traagstromende waterloop of stilstaand water neemt de kans op eutrofiëeringsverschijnselen zoals algenbloei, zuurstofloosheid en vissterfte toe.
eutrofiëeringsverschijnselen	Door een ongunstige stikstof-fosfaatverhouding in een traagstromende waterloop of stilstaand water neemt de kans op eutrofiëeringsverschijnselen zoals algenbloei, zuurstofloosheid en vissterfte toe.
externe kosten	Een negatief extern effect of een externe kost bestaat als een economische activiteit van een onderneming of agent de welvaart van een andere onderneming of agent negatief beïnvloedt en deze laatste daarvoor niet gecompenseerd wordt. Deze externe kosten worden meestal niet (volledig) via het prijsmechanisme in rekening gebracht en bijgevolg afgewenteld op de maatschappij, andere landen of toekomstige generaties, vb. milieuhinder.
first-flush	De 'first flush' is de eerste rioolspoeling na een lange droge periode die bedreigend is voor het biologische leven in een waterloop. Een bufferbekken of retentiebekken kan deze rioolspoeling opvangen. Het water in zo'n bekken vloeit niet terug naar de collector, maar wordt vertraagd afgevoerd naar de waterloop. Het rioolslib zinkt naar de bodem. Vele bufferbekkens doen trouwens dienst als gewone vijvers.
freatisch grondwater	Freatisch grondwater is het water onder de grondwaterspiegel in een doorlatende laag (bv. een zandlaag) en boven een eerste slecht doorlatende laag (bv. een kleilaag). Het is dus het bovenste grondwater.
functietoekenning	De functietoekenning aan oppervlakte- en grondwaterlichamen sluit aan bij de visievorming van het bekkenbeheerplan en omvat de toekenning van zgn. "waterfuncties". Die vormen de uitdrukking van een maatschappelijk gedragen visie m.b.t. de prioriteiten voor het duurzame beheer van waterlichamen (zowel grond- als oppervlaktewater), inclusief het gebruik ervan door de mens.
fytobenthos	Aangroeiende algen, zoals kiezelwieren
fytoplankton	Vrij zwevende algen

Begrippen en termen

gabariet	De afmetingen of het profiel van vrije ruimte dat minimaal nodig is om schepen van een bepaalde tonnage te laten varen op een bepaalde waterweg. Het gabariet wordt bijvoorbeeld gebruikt bij het ontwerpen van dwarsprofielen van sluisen.
gebruikssectoren	Sectoren die (deels) instaan voor de financiering van de kosten die zij veroorzaken door watergebruik. Deze sectoren zijn onderverdeeld in huishoudens, landbouw en industrie.
geklasseerde waterloop	Indeling van waterlopen in categorieën volgens de wet van 28 december 1967 betreffende de onbevaarbare waterlopen
geleidbaarheid (elektrische -)	De geleidbaarheid is een maatstaf voor de ionenactiviteit in water of voor de aanwezigheid van gedissocieerde stoffen in een waterige oplossing. Oplossingen van de meeste anorganische zuren, basen en zouten zijn relatief goede geleiders. Organische bestanddelen, niet gedissocieerd in waterige oplossingen, zijn zwakke stroomgeleiders.
gescheiden rioleringsstelsel	Bij een gescheiden rioleringsstelsel worden het afvalwater en het hemelwater (vanaf daken en straten) geheel door twee aparte stelsels afgevoerd. Het stelsel voor het regenwater wordt regenwaterafvoer (RWA) genoemd en dat voor het afvalwater wordt droogweerafvoer (DWA) genoemd. De droogweerafvoer leidt naar de afvalwaterzuivering. Omdat er geen sprake is van extreme pieken en dalen in de afvoer zijn overstorten hier niet nodig. Het hemelwater kan infiltreren of kan rechtstreeks of na een beperkte zuivering via het oppervlaktewater afgevoerd worden.
gespannen laag	In een goed doorlatende laag die onder een slecht doorlatende laag ligt kan het grondwater onder druk staan. In dat geval spreekt men van een gespannen laag (ook artesische laag genoemd).
gevaarlijke stoffen	Toxische, persistente en bioaccumuleerbare stoffen of groepen van stoffen, en andere stoffen of groepen van stoffen die aanleiding geven tot evenveel bezorgdheid. In het kader van de milieuvergunning zijn in Vlare specifiek bepalingen opgenomen.
GIS-analyse	Analyse met behulp van een Geografisch Informatiesysteem (GIS), een informatiesysteem waarmee (ruimtelijke) gegevens/informatie over geografische objecten kan worden opgeslagen, beheerd, bewerkt, geanalyseerd en/of gepresenteerd.
GOG (Gecontroleerd OverstromingsGebied)	Een GOG is een gebied langs een waterloop waar in geval van hoge waterstanden – ten gevolge van piekdebieten en/of hoogtij – op een gecontroleerde manier (d.w.z. door een doelbewuste ingreep van de mens) tijdelijk water geborgen kan worden. In feite is een GOG een synoniem voor de oudere benaming “wachtbekken”. De term GOG wordt algemeen gebruikt, maar tegenwoordig vooral in de stroomgebiedbeheerplannen en het Sigmaplan. Het geactualiseerde Sigmaplan is een grootschalig plan voor het Zeescheldebekken (het tijgebonden gedeelte van de Schelde en haar zijlopen), met de bedoeling bescherming tegen wateroverlast te bieden, de toegankelijkheid van de havens te bevorderen en de natuurwaarden te ontwikkelen. Het belangrijkste doel van de GOG's in het kader van het Sigmaplan is hoge waterstanden ten gevolge van stormtij op te vangen. Een aantal GOG's van het Sigmaplan functioneren als Gereduceerd GetijdenGebied (GGG). GGG's zijn een bijzondere vorm van een GOG. Het doel van een GGG is een klein gedeelte van de natuurlijke getijdengolf aan de rivier te onttrekken, zodat er zich op kunstmatige manier een getijdengebied met slikken en schorren kan ontwikkelen.
grasland	alles wat in het Geïntegreerd Beheers- en Controlesysteem (GBCS) wordt aangegeven als: blijvend grasland, tijdelijk grasland, weiland met bomen, grassen in natuurbeheer en graszoden.
grind	Sedimentdeeltjes met een korrelgrootte van meer dan 2 mm.
grondwater	Al het water dat zich onder het bodemoppervlak in de verzadigde zone bevindt, er al of niet tijdelijk wordt opgeslagen en in direct contact staat met de bodem of de ondergrond. Men onderscheidt freatisch grondwater en water dat zich in de diepere grondwaterlagen bevindt.
grondwaterlichaam	Een onderscheiden grondwatermassa in een of meer watervoerende lagen of in een deel ervan.
grondwatersysteem	De ondergrond in Vlaanderen bestaat uit een opeenvolging van watervoerende (ook aquifers genoemd) en slecht doorlatende lagen (ook aquitards genoemd). Elke aquifer en aquitard die in Vlaanderen voorkomt heeft een codenummer (HCOV-code) en een naam. De aquifers en aquitards worden gegroepeerd in grondwatersystemen (die deel uitmaken van het watersysteem). Er zijn drie grondwatersystemen gedefinieerd in het oosten (Centraal Kempisch Systeem, Brulandkrijtsysteem en Maassysteem) en drie in het westen van Vlaanderen (Kust- en Poldersysteem, Centraal Vlaams Systeem en Sokkelsysteem), die boven of naast elkaar voorkomen. Die grondwatersystemen volgen de hydrografische grenzen van de stroomgebieden en rivierbekkens niet en worden begrensd door duidelijke barrières voor de grondwaterstroming, zoals dikke kleilagen, geologische begrenzingen, grondwaterscheidingen, sterk drainerende rivieren, e.d. Ze kunnen als quasi onafhankelijke systemen worden benaderd. De watervoerende lagen vormen de basis van het grondwatersysteem.
grondwatertafel	Het vlak door de punten waar het grondwater een drukhoogte gelijk aan nul heeft.
grondwaterwinning	Alle putten, opvangplaatsen, draineerinstallaties, bronbemalingen en over het algemeen alle werken en installaties die tot doel of tot gevolg hebben grondwater op te vangen, met inbegrip van het opvangen van bronnen op het uitloeiingspunt en het tijdelijk of bestendig verlagen van de grondwatertafel ingevolge grondwerken.
grootverbruiker	Zij die jaarlijks meer dan 500 m ³ of 500 000 liter leidingwater afnemen of een eigen waterwinning hebben met een totale pompcapaciteit vanaf 5 m ³ /uur, exclusief de exploitanten van het openbaar waterdistributienetwerk (instanties die instaan voor de productie en distributie van leiding- of drinkwater). (MIRA 2009)
habitat	Een land- of waterzone met bijzondere geografische, abiotische of biotische kenmerken, die zowel natuurlijk als halfnatuurlijk kan zijn, waarin een bepaalde soort leeft.
Habitatrichtlijn	De Habitatrichtlijn (Europese richtlijn 92/43/EEG inzake de instandhouding van de natuurlijke habitats en de wilde flora en fauna, die in 1992 goedgekeurd werd en in alle lidstaten geldig is) voorziet in een coherent Europees ecologisch netwerk van speciale beschermingszones, de zogenaamde habitatrichtlijngebieden of HRL-gebieden.
heffing (regulerende/financierende)	Algemeen zijn er twee soorten heffingen: regulerende en financierende heffingen. Een regulerende heffing is een heffing op milieuvervuilende consumptie of productie die via een prijs signaal een gedragsbeïnvloeding wil veroorzaken om zo schade aan het milieu te verminderen. Bedoeling van een regulerende heffing is dus om het milieubewust gedrag te verhogen, te komen tot een lagere belasting van het milieu en om milieu- en hulpbronkosten door te rekenen aan de gebruikers/vervuilers. Een financierende heffing rekent de kosten (of een deel ervan) die de overheid maakt voor haar milieu-investeringen (zoals het zuiveren van afvalwater) door aan diegene die de vervuiling veroorzaakt.
herstelprogramma	De tijd die nodig is om alle grondwaterlichamen in een kwantitatief goede toestand te krijgen wordt bepaald in de herstelprogramma's. De herstelprogramma's bestaan uit een set van maatregelen en acties die binnen een bepaalde timing zorgen voor een goede kwantitatieve toestand in het grondwaterlichaam. De set van maatregelen en acties is wetenschappelijk onderbouwd.
historische achterstand (bagger- en ruimingsspecie)	De hoeveelheid sediment die zich in de loop van de jaren in de waterlopen heeft opgestapeld.
hoogwaardig water	Hoogwaardig water is water van een zo goede en constante kwaliteit dat het gebruikt kan worden voor hoogwaardige toepassingen, zoals bijvoorbeeld voor drinkwaterproductie.

Begrippen en termen

hulpbronkosten	De totale economische (niet-)marktwaarde (welvaartsverlies) van de mogelijkheden/ opportuniteiten om een waterlichaam of stroomgebied op een andere manier te gebruiken of te exploiteren die verloren zijn gegaan ten gevolge van de beperkte beschikbaarheid van water (van een bepaalde kwaliteit). De totale economische (niet-)marktwaarde (welvaartsverlies) van de verloren gegane mogelijkheden/ opportuniteiten om water te gebruiken voor het beste huidige of toekomstige alternatief gebruik (om te vermijden dat elk mogelijk huidig en toekomstig gebruik van water gemeten moet worden). Ten gevolge van een specifiek huidig watergebruik en de exploitatie van de waterhulpbron (bv. vergunningen), is het mogelijk dat water fysisch niet langer beschikbaar is voor het huidige gebruik of een toekomstig alternatief gebruik m.a.w. schaarste is opgetreden in kwantitatieve of kwalitatieve termen. Hulpbronkosten worden gemeten in termen van het netto welvaartsverlies van het huidige watergebruik en omvatten daarom zowel de economische waarde van het huidige watergebruik als de economische waarde van het beste alternatieve huidige of toekomstige watergebruik (m.a.w. de hoogste economische waarde ervan). Hulpbronkosten zijn specifiek gekoppeld met de beschikbaarheid van water (schaarste) om overlap te vermijden tussen milieu- en hulpbronkosten. Voorbeeld: Hulpbronkosten komen voor wanneer aan een waterlichaam een economisch gebruik toegekend wordt (bv. wateronttrekking, gebruik als transportroute), terwijl het algemene publiek een hogere waarde toekent aan het behoud van de huidige ecologische toestand het waterlichaam.
hydraulisch	In relatie tot de capaciteit tot waterafvoer. Uit "hydraulische noodzaak" wil zeggen dat de capaciteit tot waterafvoer in het gedrang is.
hydraulische gradiënt	De snelheid van grondwater in de verzadigde zone van de bodem hangt af van de doorlatendheid van het gesteente en van de hydraulische gradiënt. De hydraulische gradiënt is het drukverschil (of stijghoogteverschil) per lengte stromingsafstand in een gegeven punt en richting. Hoe groter de gradiënt, hoe sterker de stroming (of in vergelijking met de meteorologie: hoe groter het verschil tussen een laag en hoog drukgebied, des te sterker de wind).
hydrogeologie	Een specifiek onderdeel van de geologie waarin het voorkomen, de verspreiding, de samenstelling en de beweging van grondwater worden bestudeerd.
hydrografie	Hydrografie beschrijft het oppervlaktewaternetwerk. Belangrijk bij hydrografie is meten, zoals de breedte en de diepte, de samenstelling van het water en de bodem, het getij en de stroming. Vervolgens worden deze hydrografische data verwerkt met hydrografische software. Na de bewerking in de software kunnen de meetgegevens weergegeven worden in hydrografische kaarten, profielen, volumes, tabellen en grafieken.
hydrologie	Hydrologie bestudeert de fysische eigenschappen, de verspreiding en het gedrag van water in de atmosfeer en op het aardoppervlak evenals de hydrologische kringloop. De hydrologische kringloop of hydrologische cyclus beschrijft de weg die het water aflegt door de atmosfeer (in de vorm van waterdamp en wolken), naar de aarde (als neerslag), over en door de bodem (beken, rivieren en grondwater), naar een zee of oceaan en weer terug naar de atmosfeer (door verdamping). In de waterbeheerplannen wordt vooral gefocust op de relatie tussen neerslag en de manier waarop de neerslag afvloeit naar een waterloop.
hydrologische ruwheid	Bij neerslag op een ruw bodemoppervlak kan er heel wat water opgeslagen worden in de ontstane kleine depressies en krijgt het hemelwater meer tijd om te infiltreren in de bodem. Wanneer de capaciteit van de oppervlakteberging bereikt is, zal het water hellingafwaarts beginnen te stromen. Door de oppervlakteberging van het hemelwater, kan het water beter infiltreren en worden de afvoerdebieten gereduceerd. Bovendien wordt het afstromende water door het ruwe oppervlak afgeremd. Traag aftromend hemelwater zal minder snel bodemdeeltjes losmaken en transporteren dan snel afstromend water. Hoe ruwer het bodemoppervlak, hoe minder bodemerosie optreedt.
hydromorfologie	De fysische eigenschappen van de vorm en begrenzing van een waterlichaam, inclusief hydrologische eigenschappen. De hydromorfologische kwaliteitselementen voor de classificatie van de ecologische toestand zijn weergegeven in Bijlage V.1. en verder gedefinieerd in Bijlage V.1.2 van de kaderrichtlijn Water.
immissie	Het deel van de geproduceerde vuilvrucht (emissie) dat daadwerkelijk in de waterloop terecht komt.
immissieplafond	De draagkracht van het watersysteem mag niet overschreden worden. De draagkracht kan beschreven worden als de maximale immissies, of m.a.w. het immissieplafond, in het watersysteem. Dit immissieplafond wordt bepaald a.d.h.v. modelleringen.
individuele sanering	Alle installaties, met inbegrip van de leidingen die hiermee rechtstreeks in verbinding staan en die de verbinding maken tussen de installatie en het eigendom van de abonnee of gebruiker van een private waterwinning, waar uitsluitend huishoudelijk afvalwater afkomstig van een of meerdere woongelegenheden gezuiverd wordt en die de gemeente, gemeentebedrijf, intercommunale of intergemeentelijk samenwerkingsverband, exploitant van een openbaar waterdistributienetwerk of een door de gemeente na publieke marktbevraging aangestelde entiteit heeft gebouwd of exploiteert.
infiltratie in rioleringen	Lekkende rioleringen zijn een groot probleem met aanzienlijke gevolgen voor het milieu. De grootste risico's zijn infiltratie en exfiltratie. Infiltratie: wanneer grondwater in de riool indringt.
infiltratiegebied	Infiltratiegebieden zijn gebieden die volgens een GIS-analyse, vanwege de hoge doorlaatbaarheid van de bodem, de lage grondwaterstand en de lage hellingsgraad, geschikt zijn voor infiltratie van hemelwater. Bij het opmaken van gebiedsgerichte acties is het echter aangewezen om de infiltratiecapaciteit op het terrein verder in detail te onderzoeken om een meer precieze uitspraak te kunnen doen over de infiltratiegeschiktheid van een gebied en de te nemen acties.
influent	In een zuiveringsinstallatie binnenkomend te behandelen afvalwater.
Instandhoudingsdoelstelling (IHD)	Deze doelstellingen geven aan hoeveel van welke natuur we in heel Vlaanderen nodig hebben om die in heel Europa bedreigde soorten en habitats op een duurzame manier in stand te kunnen houden en wat hiervoor nodig is. Het zijn de verbeter- of behoudopgaven voor het behouden, herstellen of ontwikkelen van een gunstige staat van instandhouding op Vlaams niveau van in het Vlaamse Gewest voorkomende Europees te beschermen habitats of soorten.
integraal waterbeleid	Integraal waterbeleid is het beleid gericht op het gecoördineerd en geïntegreerd ontwikkelen, beheren en herstellen van watersystemen met het oog op het bereiken van de randvoorwaarden die nodig zijn voor het behoud van dit watersysteem als zodanig, en met het oog op het multifunctionele gebruik ervan, waarbij de behoeften van de huidige en komende generaties in rekening wordt gebracht.
interkalibratie	Interkalibratie is het proces waarmee de lidstaten de getalswaarden voor de klassengrenzen voor de beoordeling van de biologische kwaliteitselementen onderling vergelijkbaar maken. Specifiek is het de bedoeling dat met de interkalibratie de verschillende biologische beoordelingsmethoden die in de EU-lidstaten gehanteerd worden, eenzelfde resultaat geven (indien toegepast op eenzelfde locatie) ongeacht de methode.
internaliseren	Mate waarin de schadekosten verbonden aan ongewenste neveneffecten van maatschappelijke activiteiten aangerekend worden aan de veroorzakers.
inundatieduur	Totale duur van het onder water staan van een bepaalde grond. De term inundatie wordt gebruikt als brede term om aan te geven dat een gebied onder water komt te staan, waarbij in het midden wordt gelaten of het daarbij gaat om hemelwater, oppervlaktewater of grondwater.
invasieve exotische soorten	Soorten die van nature niet in Vlaanderen voorkomen maar zich door menselijk ingrijpen op sommige plaatsen vestigen. Ze vertonen een explosieve groei en verspreiden zich zeer snel.
investerings- en optimalisatieprogramma's	Tussen 1991 en 2005 droeg het Vlaamse Gewest aan de nv Aquafin investeringsprogramma's op om de Europese Richtlijn Stedelijk Afvalwater uit te voeren. Deze richtlijn bepaalde dat tegen 2005 in alle agglomeraties groter dan 2000 inwoners het huishoudelijke afvalwater moest worden opgevangen en behandeld in zuiveringsinstallaties. Sinds 2006 zijn de investeringsprogramma's vervangen door optimalisatieprogramma's, die - zoals het woord zegt - de nadruk leggen op de optimalisatie van de bestaande infrastructuur, eerder dan op de aanleg van bijkomende infrastructuur.

Begrippen en termen

kanaliseren	Kanaliseren is het rechte trekken van meanderende beken of rivieren. De waterloop krijgt zo het karakter van een kanaal. Door het rechte trekken van beken wordt de waterafvoer in natte periodes te hoog, terwijl in droge periodes beken bijna droog staan door waterpeilverlaging.
Kjeldahl-stikstof	Som van ammoniakale stikstof en de organische stikstof (afkomstig van levend of dood materiaal).
klei	sedimentdeeltjes met een korrelgrootte kleiner dan 2 µm
kleine landschapselementen	Lijn- of puntvormige elementen met inbegrip van de bijhorende vegetaties waarvan het uitzicht, de structuur of de aard al dan niet resultaat zijn van menselijk handelen, en die deel uitmaken van het landschap zoals : bermen, bomen, bosjes, bronnen, dijken, graften, houtkanten, hagen, holle wegen, hoogstamboomgaarden, perceelsrandbegroeiingen, sloten, struwelen, poelen, veedrinkputten en waterlopen
kleinverbruikers	Zij die niet voldoen aan de definitie van grootverbruikers.
koelwater	In de meeste processen komt wel ergens warmte vrij die moet worden afgevoerd om de processtroom of het product op de gewenste temperatuur te brengen. Veelal vindt deze warmte- afvoer plaats via warmtewisselaars met water als koelvloeistof. Dit houdt in dat dit koelwater geen hoge temperatuur mag hebben en de proceswarmte moet kunnen opnemen zonder dat er complicaties ontstaan in de warmtewisselaars. In veel gevallen wordt het water in een gesloten circuit teruggekoeld via een koeltoren en hergebruikt.
kosten	De uitgaven die aan een bepaalde periode (een jaar) toegerekend worden, noemen we de kosten van die periode. Deze jaarlijkse kosten bestaan uit twee delen, enerzijds de operationele uitgaven die in dat jaar door het milieubeleid veroorzaakt worden en anderzijds de investeringsuitgaven om aan het milieubeleid te voldoen die aan dat jaar worden toegerekend. De totale investeringsuitgaven worden zo toegerekend aan alle jaren waarin kapitaalgoederen kunnen gebruikt worden in plaats van alleen aan het jaar waarin ze werden aangekocht. Bij deze omrekening van éénmalige investeringsuitgaven naar jaarlijkse kosten wordt rekening gehouden met de levensduur van de investeringen en een discontovoet.
kostenafwenteling	Kostenafwenteling treedt op wanneer kosten aangerekend worden aan een onderneming of agent, terwijl deze onderneming of agent niet de veroorzaker is van deze kosten.
kostenterugwinning (van waterdiensten)	Kostenterugwinning is een economisch prijsmechanisme, dat impliceert dat de totale sociale productiekosten, i.e. de som van de private kosten en externe kosten van een goed of een dienst (i.c. een waterdienst) teruggewonnen worden.
kostenterugwinningspercentage	De verhouding tussen de financiering door de verschillende gebruikssectoren en de kosten die nodig zijn om een waterdienst te leveren aan die gebruikssectoren.
kruissubsidies/kruissubsidiëring	Kruissubsidiëring houdt in dat verliezen die worden geleden in één deelmarkt, worden gesubsidieerd door de winsten die worden gegenereerd in een andere deelmarkt.
kunstwerk	Een kunstwerk in (water)bouwkundige zin is een door mensenhanden gemaakt bouwwerk. Meestal is de term voorbehouden voor onderdelen van infrastructuur. Voorbeelden zijn: stuw, stuwsluis, brug, duiker, dijk, pompemaal, vistrap,...
kwelgebied	Gebied waar grondwater opwelt naar de oppervlakte.
kwelwater	Water dat door natuurlijke of kunstmatige hoogteverschillen in grondwaterspiegels plaatselijk aan de oppervlakte kan treden.
kwetsbare zones	Gebied afgebakend in uitvoering van de Nitraatrichtlijn waarbinnen specifieke maatregelen moeten worden genomen om nitraatverontreiniging vanuit landbouw te voorkomen.
KWZI	Kleinschalige waterzuiveringsinstallaties (KWZI's) zijn geschikt om het afvalwater van afgelegen woonkernen te zuiveren. Een KWZI heeft hetzelfde processchema als een RWZI. Enkel de technische uitvoering verschilt.
laagwaardig water	Laagwaardig water is water van een lagere kwaliteit zoals oppervlaktewater, hemelwater en gezuiverd afvalwater.
laagwaterstrategie	Strategie met effectgerichte maatregelen die de waterbeheerder toepast om, tijdens periodes met beperkte debieten, watertekorten en verdroging tegen te gaan of te verminderen.
landbouwgebruiksareaal	Alles wat in het Geïntegreerd Beheers- en Controlesysteem (GBCS) wordt aangegeven, behalve de stallen, gebouwen, poelen wordt aangegeven, behalve de stallen, gebouwen, poelen, houtkanten en –wallen, bepaalde types bebossing (bebossing-korte omloophout, bebossing loofbomen-ecologisch, bebossing loofbomen-economisch, bebossing naaldbomen, bebossing populieren, bebossing, wijmenaanplantingen, heide in natuurbeheer, andere bebossing), spontane bedekking en niet-ingezaaid akkerland
lasten	Wanneer we willen weten door wie de kosten van het milieubeleid werkelijk gefinancierd of gedragen worden, dan moeten we de milieulasten voor de verschillende betrokkenen berekenen. Hiervoor worden bij de milieukosten van een bepaalde actor de door die actor betaalde overdrachten, zoals heffingen, opgeteld en de door die actor ontvangen overdrachten, zoals subsidies, afgetrokken.
leem	Een mengsel van klei, silt en zand
levensgemeenschap	Het geheel aan dier- en plantensoorten dat samen voorkomt bv. in een waterloop.
maaiveld	De stand van het grondwater wordt altijd aangegeven vanaf het maaiveld. Het maaiveld is het grensvlak tussen bodem en lucht (atmosfeer). Staat het grondwater op de hoogte van het maaiveld, dan vult de koker de hele peilbuis. Het water staat dan bij het streepje 0. Zakt het water daarna bijvoorbeeld 20 cm dan staat het grondwater 20 cm onder het maaiveld. Dit wordt op de peilbuis aangegeven als -20.
maatregel	Een maatregel verandert fysische grootheden. Een maatregel kan door de overheid genomen worden of door de doelgroep. Voorbeelden van maatregelen door de overheid zijn: aanleg van rioleringen, de inzameling van afvalstoffen. Voorbeelden van maatregelen door de doelgroepen zijn: technische innovaties die een bedrijf neemt om uitstoot van schadelijke stoffen te voorkomen, het plaatsen van een katalysator, recyclage van afval.
Maatregelen Kosten Module Water (MKM Water)	Online informatie- en rekeninstrument ter ondersteuning van de voorbereiding van de stroomgebiedbeheerplannen Informatie met betrekking tot de (huidige en gewenste) toestand, kosten en effecten van maatregelen wordt voor de gebruikers beschikbaar gesteld en dit op een zo transparant mogelijke manier. Daarnaast heeft het instrument als doel om ondersteuning te bieden bij de uitwerking van de economische aspecten van het Integraal Waterbeleid. Met name de beoordeling van de kosten-effectiviteit en (eventuele) disproportionaliteit van maatregelen(pakketten) zijn hierbij de vraagstelling. Kosten en effecten van maatregelen en maatschappelijk-economische baten van de bereikte toestand worden in kaart gebracht en dit op verschillende ruimtelijke detailniveaus, gaande van de (Vlaamse) waterlichamen tot stroomgebieden of het Vlaamse Gewest. zie ook Milieukostenmodel
macrofyten	Aquatische planten, die tot op soortniveau kunnen gedetermineerd worden met het blote oog, hoewel in sommige gevallen een vergrootglas of een microscoop noodzakelijk kan zijn voor exacte identificatie.
macro-invertebraten	Met het blote of waarneembare ongewervelde waterorganisme (bv.: insecten, larven van kevers vliegen, muggen, libellen)
MAP-meetplaatsen, MAP-meetnet	Meetplaatsen in landbouwgebieden die in samenspraak met de sector werden vastgelegd om de evolutie van de nitraatverontreiniging vanuit de landbouw en de effecten van het mestbeleid (MAP) te kunnen opvolgen. De MAP-meetplaatsen vormen samen het MAP-meetnet.
marien	Overkoepelende term die zaken aanduidt die behoren tot de zee
meander	Bocht of kronkel in een beek of rivier.
meerjarige en permanente teelten	Alles wat in het Geïntegreerd Beheers- en Controlesysteem (GBCS) wordt aangegeven als: fruit behalve de 'andere eenjarige fruitteelten', noten, asperge, rabarber, geneeskrachtige en aromatische planten en kruiden, meerjarige grasklaver, meerjarige klaver, meerjarige luzerne, boomkweek, sierbomen en –struiken, bebossing op blijvend grasland en hop

Begrippen en termen

meetpost	Meetposten zijn installaties die gebruikt worden om de oppervlaktewaterkwantiteit te meten. Een limnigraaf is een meetinstrument dat de waterhoogte in een waterloop opmeet. Indien tegelijkertijd ook het debiet in de waterloop wordt bepaald (onder andere door snelheidsmetingen, of een overlaat), is het mogelijk een verband op te stellen tussen de waterhoogte en het debiet.
mergel	sediment, al dan niet verhard, bestaande uit klei en carbonaat
Milieu Kosten Model	onderzoekt de kostenefficiëntie van maatregelen en bevat fiches met de toestandbeoordeling, maatregelen van vorig SGBP, inschatting wanneer maatregelen uitgevoerd moeten worden en wat het effect ervan is.
milieuhygiënische infrastructuur	Milieuhygiënische infrastructuur is de verzamelnaam van een aantal subsectoren zoals afvalwaterzuiveringsinfrastructuur (RWZI's, KWZI's, rioleringen, collectoren, overstorten), afvalbehandeling en -verwijdering (stortplaatsen, verbrandingsovens en afvalverzamel- en -verwerkingsbedrijven) en de subsector baggerspecie en ruimingspecie (opslag en verwerking).
milieukosten	De totale economische (niet-)marktwaarde (welvaartsverlies) door de (fysische) milieuschade aan een watersysteem (waterlichaam of stroomgebied) als gevolg van de chemische en/of ecologische toestand van dit systeem, met inbegrip van de verloren gegane baten gemeten als het verschil tussen de huidige toestand en de goede ecologische toestand (zoals gedefinieerd in de Kaderrichtlijn Water) van een waterlichaam of stroomgebied.
milieukostenmodel (MKM)	Het Milieukostenmodel (MKM) is een techno-economisch bottom-up model dat via simulatie en optimalisatie moet bijdragen tot een efficiënter milieubeleid. Bij het optimaliseren staat kostenefficiëntie centraal maar daarnaast kan men met het MKM ook verschillende varianten op de meest optimale oplossing doorrekenen of kan men het MKM gebruiken om toekomstige emissies in te schatten. (zie ook Maatregelen Kosten Module Water) Als voor een bepaald waterlichaam:
minder strenge milieudoelstelling (Doelverlaging)	- het bereiken van de doelstellingen niet haalbaar is of onevenredig hoge kosten met zich zou meebrengen omwille van de mate waarin het aangetast is door menselijke activiteiten, en - er aan de ecologische en sociaal-economische behoeften waarin het waterlichaam voorziet niet voldaan kan worden met andere, voor het milieu gunstigere middelen die geen onevenredig hoge kosten met zich meebrengen, of - het bereiken van de doelstellingen niet haalbaar is of onevenredig hoge kosten met zich zou meebrengen omwille van zijn natuurlijke gesteldheid, dan kan voor dat waterlichaam een minder strenge milieudoelstelling vastgesteld worden. De voorwaarde mbt de ecologische en sociaal-economische behoeften waarin het waterlichaam voorziet vervalt wanneer de aantasting het gevolg is van menselijke activiteiten die ondertussen opgehouden hebben te bestaan (dit kan vb. het geval zijn bij historisch verontreinigde waterbodems)
minerale olie	Minerale olie is olie die geraffineerd is uit ruwe aardolie. Minerale smeerolie wordt gewonnen door het residu van de atmosferische destillatie vacuüm te gaan destilleren. Natuurlijke oliën kun je verstaan als dierlijke en plantaardige olie.
MMIF (multimetric macro-invertebrate index Flanders)	De MMIF is een multimetric index die toepasbaar is voor rivieren en meren, Ze bestaat uit 5 deelmaatlatten: -het totale aantal taxa -het aantal EPT (Ephemeroptera, Plecoptera en Trichoptera) taxa -het aantal gevoelige taxa (andere dan EPT) -de Shannon-Wiener Index -de gemiddelde tolerantie score Voor ieder type waterlichaam is een referentiewaarde bepaald voor deze 5 deelmaatlatten. Op basis van deze referentiewaarden is een scoresysteem ontwikkeld waarmee de kwaliteit van het waterlichaam wordt aangeduid. De index is gebaseerd op de in de waterkolom aanwezige macro-invertebraten en varieert van 0 tot 1 in vijf kwaliteitsklassen, waarbij 0 overeenstemt met een 'slechte toestand' en 1 met een 'zeer goede toestand'
MOG (geModelleerde OverstromingsGebieden)	De MOG's zijn de gebieden die op basis van modelstudies van de waterbeheerders gevoelig voor overstromingen blijken. Aan de hand van opmetingen van het terrein (profielen van de waterloop, hoogteligging), gegevens over neerslag en afvoer en gegevens over het gedrag van water in de waterloop (stroming) tonen de modelstudies welke waterstand men op welke plaats mag verwachten. En als die verwachte waterstand hoger is dan de oevers of dijken langs de waterloop, spreekt men van een overstroming. De MOG-kaart heeft geen wettelijke status, maar de informatie ervan wordt gebruikt als basis om een aantal andere kaarten op te stellen. Modellen zijn theoretische benaderingen van de werkelijkheid en we beschikken niet voor alle waterlopen over modellen. Daarom is het logisch dat men de mogelijke overstromingen niet 100% juist kan inschatten aan het hand van modellen. Toch levert de MOG-kaart een betrouwbare aanduiding van die gebieden die onder water komen te staan ten gevolge van hoge waterstanden in de waterlopen.
MOG (geModelleerde OverstromingsGebieden):	De MOG's zijn de gebieden die op basis van modelstudies van de waterbeheerders gevoelig voor overstromingen blijken. Aan de hand van opmetingen van het terrein (profielen van de waterloop, hoogteligging), gegevens over neerslag en afvoer en gegevens over het gedrag van water in de waterloop (stroming) tonen de modelstudies welke waterstand men op welke plaats mag verwachten. En als die verwachte waterstand hoger is dan de oevers of dijken langs de waterloop, spreekt men van een overstroming. De MOG-kaart heeft geen wettelijke status, maar de informatie ervan wordt gebruikt als basis om een aantal andere kaarten op te stellen. Modellen zijn theoretische benaderingen van de werkelijkheid en we beschikken niet voor alle waterlopen over modellen. Daarom is het logisch dat men de mogelijke overstromingen niet 100% juist kan inschatten aan het hand van modellen. Toch levert de MOG-kaart een betrouwbare aanduiding van die gebieden die onder water komen te staan ten gevolge van hoge waterstanden in de waterlopen.
natuurrichtplan	Wordt opgesteld voor gebieden die behoren tot het GEN, het GENO en het IVON en voor HRL, VRL en RAMSAR-gebieden. Natuurrichtplannen geven de natuurdoelstellingen aan. Ze stellen de beheerwerkzaamheden en de bepalingen vast die noodzakelijk zijn om de natuurdoelstellingen te bereiken.
natuurvriendelijk oeverbeheer	Oeverbeheer gericht op natuurontwikkeling
nautische redenen	De bevaarbaarheid garanderen.
neerslagrivier	Neerslagrivieren worden vooral gevoed door neerslag, waardoor ze sterke schommelingen kunnen vertonen in waterpeil en debiet. Bronrivieren daarentegen zijn minder afhankelijk van de neerslag en meer van bronnen, waardoor ze geringere verschillen vertonen in waterpeil en debiet.
NOG (van Nature Overstroombare Gebieden)	De NOG's zijn de gebieden die van nature uit overstroombaar zijn, m.a.w. de gebieden die overstro(o)m(d)en in een situatie waarbij de mens nagenoeg geen ingrepen op het watersysteem heeft uitgevoerd. De NOG-kaart is opgesteld op basis van de bodemkaart en geeft aan welke gebieden kwetsbaar zijn voor overstromingen. In hoofdzaak zijn dit riviervalleien. Op sommige plaatsen komen deze gebieden ook nu nog onder water te staan bij overstromingen, maar op vele plaatsen is dit niet meer het geval omdat de mens waterlopen heeft ingedijkt, rechtgetrokken,... Toch is de NOG-kaart nuttig omdat ze aangeeft welke gebieden de kans lopen onder water te komen wanneer – in hoogst uitzonderlijke gevallen – de dijken of andere ingrepen tegen wateroverlast het zouden laten afweten. De NOG-kaart heeft geen wettelijke status, maar de informatie op de NOG-kaart wordt gebruikt als basis om een aantal andere kaarten op te stellen.
noodpompstation	Een (eventueel mobiel) pompstation dat bij hoge waterstanden het overtollig water vanuit een beek rechtstreeks in een andere (grotere) waterloop pompt. Hierdoor kan lokaal het gevaar voor overstromingen vermindert worden.

Begrippen en termen

oeververdediging	De bescherming van de oevers tegen erosie en het onderhoud ervan. Dit kan door houtconstructies, steenbestorting, betonglooingen, begroeiing of rietbeplanting.
oeverzone	(cfr. definitie DIWB) strook land vanaf de bodem van de bedding van het oppervlaktewaterlichaam die een functie vervult inzake de natuurlijke werking van watersystemen of het natuurbehoud of inzake de bescherming tegen erosie of inspoeling van sedimenten, pesticiden of meststoffen
ontwateringssluis	Een kunstwerk dat wordt gebouwd om laaggelegen gebieden (bijvoorbeeld polders, broeken) op welbepaalde momenten sneller te laten ontwateren om ze op andere momenten (hoog tij, regenval) te laten vollopen en dus buffering te creëren.
openruimtegebied	Een openruimtegebied wordt gedefinieerd als een gebied waarvan het behoud of de versterking van het open en/of groene karakter aangewezen is. Het is een aaneengesloten gebied dat in grote mate vrij is van bebouwing en van infrastructuur en dat beleidsmatig als een coherent geheel beschouwd wordt. Aan een openruimtegebied wordt een openruimtefunctie als hoofdfunctie toegekend (niet-limitatief): natuur, buffer, recreatie in open ruimte, landbouw, geïntegreerde bebouwing. Verweving van de hoofdfunctie met andere functies is mogelijk, afhankelijk van de natuurwaarden en de gebruikswaarde van het gebied in kwestie.
opgeloste zuurstof	De hoeveelheid zuurstof (mg O ₂ /L) die opgelost is in een medium, meestal water.
oppervlaktewater	Binnenwateren (= al het permanent of op geregelde tijdstippen stilstaande of stromende water op het landoppervlak, en al het grondwater, aan de landzijde van de basislijn vanaf waar de breedte van de territoriale zee wordt gemeten), met uitzondering van grondwater.
oppervlaktewaterlichaam	Een onderscheiden oppervlaktewater, zoals een meer, een wachtbekken, een spaarbekken, een stroom, een rivier, een kanaal, een overgangswater, of een deel van een stroom, rivier, kanaal of overgangswater.
organische microverontreinigingen	PAK's, PCB's, VOS, fenolen, hormoonverstorende stoffen, enzovoort.
overbemaling	Het overmatig oppompen van grondwater uit een bepaalde watervoerende laag, wat zowel voor een kwantiteits- als een kwaliteitsprobleem kan zorgen.
overstort(en)	Bij hevige regenbuien bestaat het gevaar dat gemengde riolen de hoeveelheid water niet aan kunnen en vergroot de kans op wateroverlast. Daarom zijn op welbepaalde plaatsen constructies (noodoverlopen of overstorten) gebouwd om in het geval van overvloedige neerslag in een gemengd rioolstelsel het overtollige water zonder behandeling in een oppervlaktewater te lozen. Hoewel overstortwater erg verdund is, komt er toch telkens een fractie vervuiling in de waterloop terecht, met soms vissterfte tot gevolg.
overstortdebiet	De hoeveelheid overgestort water die een overstort per tijdseenheid passeert.
overstortfrequentie	Het aantal dagen met overstorting per jaar.
overstromingsgebied	(cfr. definitie DIWB) door bandijken, binnendijken, valleiranden of op andere wijze begrensde gebied dat op regelmatige tijdstippen al dan niet op gecontroleerde wijze overstroomt of kan overstromen en dat als dusdanig een waterbergende functie vervult of kan vervullen
overwelven (of inkokeren)	Overwelven is het inbuizen van een waterloop of een baangracht. Door overwelvingen heeft hemelwater niet meer de mogelijkheid om in de bodem te infiltreren wat verdroging in de hand werkt. Doordat hemelwater niet in de bodem kan infiltreren wordt het versneld afgevoerd en verhoogt de kans op wateroverlast.
PAK's	Polycyclische Aromatische Koolwaterstoffen, organische verbindingen die bestaan uit gekoppelde aromatische ringen (benzeenringen) die geen heteroatomen of functionele groepen bevatten.
pand	Traject van een bevaarbare waterloop tussen twee sluizen, waar een zelfde peil wordt gehandhaafd.
parasitair debiet	De term parasitair debiet wordt gebruikt voor water dat in de riolering terecht komt en er niet in thuishoort, zoals grondwater, hemelwater (verharde oppervlakken, ...) en oppervlaktewater (grachten, beken). Het afkoppelen van parasitaire debieten van rioleringen is van groot belang om overbelasting van rioleringen - met mogelijke wateroverlast tot gevolg - en verdunding van afvalwater - met zuiveringsproblemen tot gevolg - tegen te gaan.
PCB's	Polychloorbifenylen, een groep van zeer giftige organische chloorverbindingen. Het zijn in totaal 209 verwante stoffen.
PCB's Polychloorbifenylen	een groep van zeer giftige organische chloorverbindingen. Het zijn in totaal 209 verwante stoffen.
PEGASE-model	Planification Et Gestion de l'Assainissement des Eaux. Model dat de draagkracht (immissieplafond) en het risico op het niet halen van de goede toestand van de verschillende types oppervlaktewaterlopen in het Scheldestroomgebied bepaalt.
peilput	geboorde put waarin de stijghoogte van het grondwater in één of meer watervoerende lagen wordt gemeten
percentiel	Statistische parameter die kan berekend worden aan de hand van een geordende reeks meetwaarden. In een reeks van 100 waarden geordend van klein naar groot is het 10-percentiel de 10de waarde uit de reeks, het 90-percentiel de 90ste waarde.
pesticiden	Pesticiden of chemische bestrijdingsmiddelen zijn stoffen die worden gebruikt om ziekten, plagen of onkruiden te bestrijden of organismen te bestrijden die hinderlijk of schadelijk zijn (bijv. mieren, ongedierte, aantasting van materialen, algen, ontsmetting van voorwerpen en installaties en houtbescherming). Men onderscheidt gewasbeschermingsmiddelen (voor in de landbouw) en biociden (de overige).
piekdebieten	Piekdebieten zijn debietwaarden die een stuk hoger liggen dan de gemiddelde waarde (door bijvoorbeeld hevige regenval, smeltende sneeuw,...).
plasbermen	Een plasberm is een (smalle) strook op of net iets boven de waterspiegel. Ze maken de taluds niet alleen veiliger ze vergroten ook het wateroppervlak. De plasberm wordt, waar dat mogelijk is, aangelegd in combinatie met natuurvriendelijke oevers. Plasbermen vergroten het waterbergend vermogen en dragen dus bij in de bestrijding van wateroverlast.
plas-drassituaties	Er is sprake van een plas-drassituatie als op een graslandperceel gedurende enkele weken achter elkaar in een of meer seizoenen een laag water staat tot maximaal 20 cm boven het maaiveld. Zo'n situatie ontstaat door natuurlijke omstandigheden en kan vervolgens in stand worden gehouden, maar kan ook het gevolg zijn van een kunstmatige ingreep. Plas-draspercelen zijn prima verblijfplaatsen en foerageergebieden voor allerlei soorten vogels.
pompemaal of pompstation	Een pompstation of gemaal is een inrichting om water van een lager naar een hoger niveau te brengen. Het brengt of houdt water in een peilgebied op een bepaald peil.
pompstation	Een pompstation of gemaal is een inrichting om water van een lager naar een hoger niveau te brengen. Het brengt of houdt water in een peilgebied op een bepaald peil.
prioritaire vismigratiewegen	Een door het Vlaams Gewest opgemaakte beleidskaart met prioritaire vismigratiewegen (een netwerk van strategisch belangrijke en ecologisch waardevolle waterlopen) en een databank met de vismigratieknelpunten op deze waterlopen. De verschillende waterbeheerders zullen de sanering uitvoeren.
private kosten	Private kosten zijn de kosten die een onderneming of agent zelf ondervindt bij de productie van een goed of een dienst en worden bepaald door de inzet van productiefactoren (natuur, arbeid, kapitaal en management) en de prijs van die productiefactoren.
proceswater	Water dat gebruikt wordt voor technologische processen. Het is een verzamelnaam voor verschillende toepassingen. Denk bijvoorbeeld aan het gebruiken van water met een bepaalde zuurgraad (pH-waarde), water als oplos- of reactiemiddel (bijvoorbeeld waterstofproductie, steamreforming), als transportmiddel (bij stoomkraken) of het spoelen of wassen van producten, waarbij geen verontreinigingen uit het water in het product mogen komen.
puntbron	Bron van verontreiniging bestaande uit één enkel punt (bijvoorbeeld het lozingspunt van een zuiveringsstation of bedrijf).

Begrippen en termen

reinigingswater	Water voor het schoonmaken van vloeren, machines, reactoren, enz. In bedrijven worden hier meestal geen hoge eisen aan gesteld, behalve in de voedings- en genotmiddelenindustrie en in farmaceutische bedrijven.
retentie	Retentie ter plaatse impliceert het optimaal benutten van de infiltratiemogelijkheden van hemelwater, een maximale afkoppeling van hemelwater van het rioleringsstelsel en een vertraagde afvoer van hemelwater bij bestaande bebouwing en verharde oppervlakken.
retentievermogen/ waterretentie	Retentie ter plaatse impliceert het optimaal benutten van de infiltratiemogelijkheden van hemelwater, een maximale afkoppeling van hemelwater van het rioleringsstelsel en een vertraagde afvoer van hemelwater bij bestaande bebouwing en verharde oppervlakken.
retributie	Betaling voor diensten door of in opdracht van een overheid, verschuldigd in rechtstreeks verband met het gebruik dat men ervan maakt.
rioleringsgraad	Aantal inwoners in een zuiveringsgebied of gemeente waarvan het afvalwater momenteel is aangesloten op de riolering ten opzichte van het totaal aantal inwoners.
ROG (Recent Overstroomde Gebieden)	De ROG's zijn een verzameling van alle gebieden waar tijdens de periode 1988 – 2005 ten minste een keer een overstroming vastgesteld werd. De ROG-kaart is gebaseerd op luchtfoto's, televisiebeelden, terreinwaarnemingen,... en opgesteld in samenwerking met lokale besturen en terreindeskundigen. Na elke grote overstroming wordt deze kaart aangepast. Daarbij geeft men telkens een nieuw jaartal aan de ROG-kaart, zodat het duidelijk is wanneer de laatste actualisatie plaatsvond. De ROG-kaart heeft geen wettelijke status, maar de informatie ervan wordt gebruikt als basis om een aantal andere kaarten op te stellen. Het is onmogelijk bij elke overstroming voor heel Vlaanderen luchtfoto's te maken, overal objectieve terreinwaarnemingen te doen,... De ROG-kaart is dus niet volledig en nooit "af", maar geeft wel de mogelijkheid om in te schatten welke gebieden momenteel bij een overstroming een grote kans maken om onder water te komen.
ruimen	Het verdiepen en/of verbreden en/of onderhouden van waterlopen voor zover het geen bevaarbare waterlopen of terrestrische bodems betreft.
run-off	Oppervlakkige afstroming van bodemdeeltjes van landbouw- en andere gronden.
RWA-leiding	Regenwaterafvoerleiding, de leiding waarlangs het (afgekoppelde) hemelwater wordt afgevoerd.
RWZI	Een klassieke rioolwaterzuiveringsinstallatie (RWZI) behandelt vuilvrachten groter dan 2000 inwonerequivalenten. Ze is geschikt om het huishoudelijk afvalwater in verstedelijkte gebieden te zuiveren. Het rioolwater doorloopt eerst een mechanische en daarna een biologische zuivering. De mechanische zuivering verwijdert alle grof afval uit het water. Tijdens het biologische zuiveringsproces halen de bacteriën in het zuiveringsslib zeer fijne en opgeloste afvaldeeltjes uit het water. Hierdoor groeit het zuiveringsslib aan. Het teveel aan zuiveringsslib wordt nadien verwijderd.
saneren	Wegnemen van verstoring door het inzetten van allerlei maatregelen en instrumenten, onder andere ruimen, baggeren van verontreinigde waterbodems, zuiveren van oppervlaktewater maar ook herstellen van morfologische kenmerken van een aquatisch systeem teneinde een ecologisch waardevol aquatisch ecosysteem te bekomen.
saneringsbijdrage (gemeentelijk/bovengemeentelijk)	Deelname in de kosten voor de uitbouw, de exploitatie en het onderhoud van de gemeentelijke, respectievelijk bovengemeentelijke saneringsinfrastructuur. De gemeentelijke en bovengemeentelijke bijdrage worden aangerekend door de drinkwatermaatschappij aan de abonnees en zijn geïntegreerd in de drinkwaterprijs.
saneringsvergoeding (gemeentelijk/bovengemeentelijk)	Vergoeding aangerekend door Aquafin: vergoeding gefactureerd en geïnd door Aquafin voor de deelname in de bovengemeentelijke kosten voor de contractuele zuivering van afvalwater op een bestaande of geplande RWZI via een bestaande collector.
schanskorf	Een schanskorf is een veelgebruikte manier om in een vaarweg als oeverbescherming te dienen. Een schanskorf is een korfconstructie gemaakt uit verzinkt staal en gevuld met steenachtige materialen. Om de stevigheid in de korf te bewaren zijn ze meestal voorzien van tussenschotten eveneens gemaakt van staal. Een complete oeverbescherming van schanskorven bestaat vaak uit een opeenstapeling van 2 of 3 lagen korven. Bij kanaalbodems met een zwakke draagkracht wordt soms eerst een damwand toegepast die als fundering voor de schanskorven dient.
sediment	Materiaal dat door afstromend water en erosie binnen de waterloop wordt verplaatst, uit de waterkolom bezinkt en zo op de bodem een laag vormt (sedimentlaag).
SENTWA-model	Het SENTWA-model (System for the Evaluation of Nutrient Transport to Water) berekent op empirische wijze de verliezen van nutriëntenstromen vanuit de landbouwsector naar de oppervlaktewateren.
sifon	Een sifon of onderleider is een duiker waarmee water van de ene waterloop (meestal) onder een ander water door loopt. Sifons worden aangelegd als een gebied met eenzelfde peil wordt doorsneden door een watergang met een ander, afwijkend peil. Ook worden dit soort constructies gemaakt om het water van de ene waterloop in het gebied vast te houden, bijvoorbeeld als het water van een beek van een betere samenstelling is dan het water van een kanaal. De constructie wordt meestal van beton gemaakt. Het kan over een constructie gaan van een meter in doorsnede en een lengte van vijftig meter. Van de zijkant gezien heeft deze duiker een U-vorm.
Signaalgebied	Signaalgebieden zijn nog niet ontwikkelde gebieden met een harde gewestplanbestemming (woongebied, industriegebied,...) die ook een functie kunnen vervullen in de aanpak van wateroverlast omdat ze kunnen overstromen of omdat ze omwille van specifieke bodemeigenschappen als een natuurlijke spons fungeren.
silt	sedimentdeeltjes met een korrelgrootte tussen 2 en 50 µm
slib	De minerale fractie < 2 µm en de organische stof die hieraan geadsorbeerd is.
spanningslaag	Watervoerende laag die onder een ondoorlatende laag voorkomt. Voeding met regenwater gebeurt ofwel aan de plaats waar deze laag aan de oppervlakte komt, ofwel door voeding uit een ander grondwaterlichaam. Het hoogteverschil tussen de intrekzone en de plaats waar de watervoerende laag in de diepte onder de ondoorlatende laag voorkomt, veroorzaakt een druk, vandaar de benaming spanningslaag.
speciale beschermingszone	Een speciale beschermingszone is een gebied aangeduid door de Vlaamse regering in het kader van internationale verdragen en Europese Richtlijnen. Het betreft ondermeer de waterrijke gebieden van internationale betekenis (RAMSAR), de Habitatrichtlijngebieden en de Vogelrichtlijngebieden.
Speerpuntgebied	gebieden waarvoor mits gerichte inspanning de goede toestand kan gehaald worden tegen 2021
stand-stillprincipe	De doelstelling om de achteruitgang van de milieukwaliteit tegen te gaan.
stijghoogte	De hoogte die het grondwater bereikt in een peilput of peilbuis.
strengere milieudoelstelling	Milieudoelstellingen die strenger zijn dan de doelstellingen die in uitvoering van het decreet Integraal Waterbeleid en de kaderrichtlijn Water geformuleerd worden die vastgesteld zijn overeenkomstig andere specifieke regelgeving (bv. natuurbeleid). Zie tevens instandhoudingsdoelstellingen.
stroomgebied	Het gebied vanaf waar al het over het oppervlak lopende water, hetzij via een kanaal, hetzij via een reeks stromen, rivieren, beken en eventueel meren, met inbegrip van de eraan toegewezen grondwaterlichamen, door een riviermond in zee stroomt.
structuurkenmerken	Eigenschappen die de structuurkwaliteit (= de morfologische variatie) van een waterloop beschrijven zoals het meanderend verloop, het stroomkuilenpatroon en de aan- of afwezigheid van holle oevers.
stuw	Een stuw is een waterbouwkundig kunstwerk dat als doel heeft om water in een loop, beek of rivier op te stuwen. Stuwen kunnen vast of regelbaar zijn. Een vaste stuw geeft altijd hetzelfde peil. Bij een regelbare is er een inrichting (bijv. een klep) die er voor zorgt dat er in verschillende periodes een ander peil kan worden ingesteld. Zo is het peil in de winter vaak lager dan in de zomer. Stuwen in beken en waterlopen worden vaak geplaatst om water langer vast te houden in hoger gelegen gebieden en zo te voorkomen dat deze gebieden verdrogen. Tevens wordt met deze stuwen voorkomen dat lager gelegen gebieden snel overstromen. In de grote rivieren worden stuwen niet alleen gebouwd om verdroging van hoger gelegen gebieden te voorkomen, maar ook om voor de scheepvaart het hele jaar door een minimale waterstand te garanderen. Verder worden stuwen aangelegd om waterstromen te sturen.

Begrippen en termen

stuwsluis	In de waterbouwkunde is een sluis of sas een kunstwerk gelegen in een waterkering en dus in de eerste plaats bedoeld om water te keren. In de tweede plaats dient een sluis om water of schepen door te laten.
TAW	De Tweede Algemene Waterpassing (TAW) is de referentiehoogte waartegenover hoogtemetingen in België worden uitgedrukt. Een TAW hoogte van 0 meter is gelijk aan het gemiddeld zeeniveau bij eb te Oostende. De Tweede Algemene Waterpassing dateert uit 1947 en werd uitgevoerd door het Nationaal Geografisch Instituut.
technisch plan	Bij de uitbouw of optimalisatie van rioleringsinfrastructuur dient Aquafin per project een technisch plan op te maken. Hierin worden de mogelijke scenario's onderzocht (mogelijke inplantingsplaatsen voor een waterzuiveringsinstallatie of trajecten voor een collector). Bij de opmaak van dit plan werkt Aquafin nauw samen met het gemeentebestuur, de gewestelijke administraties en het provinciebestuur. De term en afkorting TP wordt vaak bij deze plannen van Aquafin gebruikt.
termijnverlenging	Als voor een bepaald waterlichaam: - de vereiste verbeteringen (om de goede toestand te halen) technisch gezien slechts haalbaar zijn op een langere termijn dan 2015, of - de verwezenlijking van de verbeteringen (om de goede toestand te halen) binnen de termijn (2015) onevenredig hoge kosten met zich zou meebrengen, of - de natuurlijke omstandigheden niet toelaten de goede toestand tegen 2015 te halen, dan kan de termijn waarbinnen de goede toestand voor dat waterlichaam gehaald moet worden (2015) verlengd worden met maximaal twee planperiodes, dit wel zeggen dat deze termijn kan verlengd worden tot 2021 of tot 2027. Enkel wanneer de natuurlijke omstandigheden van die aard zijn dat ook de termijn van 2027 niet gehaald kan worden, kan nog een langere termijn vooropgesteld worden. Dit kan dus niet voor technische beperkingen en onevenredig hoge kosten.
uitdiepen	Het dieper maken van een waterloop bijvoorbeeld ten behoeve van de scheepvaart.
uitgaven	Uitgaven zijn de geldsommen die in een bepaalde periode (jaar of planperiode) concreet worden uitgegeven. Hierbij maken we een onderscheid tussen investeringsuitgaven (inclusief uitgaven voor studies) en operationele uitgaven (regulerings- en onderhoudsuitgaven).
uitlaatconstructies	Bij het inrichten van gecontroleerde overstromingsgebieden zijn vaak in- en uitlaatconstructies nodig voor het reguleren en het goed functioneren van het overstromingsgebied. Hoe beter het gecontroleerde overstromingsgebied gereguleerd is, hoe beter het overtollige water kan opgevangen worden.
uitvoeringsgraad (van de riolering)	De uitvoeringsgraad van de riolering is het aantal inwoners dat vandaag op de riolering is aangesloten t.o.v. het aantal inwoners dat door de gemeente bij de opmaak van de totaal rioleringsplannen (TRP's) voorzien werd om in de riolering te lozen. De uitvoeringsgraad rioleringen geeft aan in welke mate de gemeente reeds rioleringen heeft aangelegd in vergelijking met de geplande situatie.
vasthouden	Vasthouden is een bronmaatregel om neerslag zoveel en zo lang mogelijk vast te houden waar hij valt. Bij de strategie van 'vasthouden' is het zeer belangrijk het water voldoende mogelijkheden te bieden om in de bodem te sijpelen. Wanneer water in de bodem infiltreert, vult het de grondwatertafel aan of stroomt het ondergronds naar waterlopen, maar veel trager dan wanneer het van het landoppervlak afloopt. In beide gevallen neemt de kans op overstroming af. Een bijkomend voordeel van het bevorderen van infiltratie is de verminderde erosie en toevoer van sedimenten, waardoor er minder slib in de waterlopen terecht komt en er bijgevolg minder geruimd en gebaggerd moet worden. Het ingesijpelde water zorgt voor de aanvulling van het grondwater, wat verdroging beperkt. Ook in waterlopen zelf komt het er op aan om waar mogelijk de afvoer te vertragen, onder andere door herstel van de oeverstructuur.
VEN	Het Vlaams Ecologisch Netwerk (VEN) vormt een netwerk van waardevolle natuurgebieden in Vlaanderen. De Vlaamse regering besloot op 19 juli 2002 om de eerste selectie van natuurgebieden voor het VEN voorlopig vast te stellen.
verbeterd gescheiden rioleringsstelsel	Een nadeel van een gescheiden rioleringsstelsel en het vrijwel direct lozen van de RWA op het oppervlaktewater is dat er vervuiling mee kan komen. Met name aan het begin van een bui wordt veel vuil van verharde oppervlakken (straten, ...) de regenwaterafvoer (en daarmee in het oppervlaktewater) ingespoeld (first flush). Om dit te voorkomen wordt op sommige plaatsen de regenwaterafvoer aangesloten op de droogweerafvoer. Met behulp van een speciale klep wordt zo het hemelwater dat aan het begin van een bui het systeem instroomt, afgeleid naar de zuivering, waardoor de meeste vervuiling er uit wordt gefilterd en er alleen nog relatief schoon hemelwater direct op het oppervlaktewater wordt geloosd. Een dergelijk stelsel heet een verbeterd gescheiden stelsel.
verdeelconstructie	Een verdeelconstructie verdeelt het aankomende debiet over 2 of meer takken. Zo kan bv. het overtollige debiet, dat niet over een stuw kan, via een bypass naar een andere beek worden afgevoerd, waardoor de gebieden die stroomafwaarts van deze constructie zijn gelegen beveiligd worden tegen wateroverlast.
verdeelsleutel	Een verhouding volgens dewelke een grootte wordt verdeeld.
verdroging	Verdroging is de vermindering van de waterinhoud van de watervoerende lagen en van de bodem door menselijke beïnvloeding. Met andere woorden: het beschikbare water voor mens en natuur neemt af, de waterkwaliteit verandert, de bodemeigenschappen wijzigen. Verdroging wordt voor een deel veroorzaakt door het onttrekken van grondwater voor landbouw, industrie en openbare drinkwatervoorziening en/of door te lage waterstanden in waterlopen en grachten. Daarnaast zorgen de uitbreiding van verharde oppervlakken - zoals gebouwen, parkeerterreinen en wegen - de gewijzigde landbouwgebruiken en het verdwijnen van randbegroeiing rond grachten en wegen ervoor dat het hemelwater onvoldoende in de grond kan sijpelen. Het loopt snel weg langs ingebuisde grachten en rechtgetrokken of uitgediepte waterlopen. In verdroogde gebieden is de oorspronkelijke verscheidenheid aan planten (biodiversiteit) verdwenen. Planten met minder lange wortels kunnen het lagere grondwater niet meer bereiken. Ook de samenstelling van het water verandert, waardoor bepaalde plantensoorten zich er minder thuis voelen.
verduunning	Om het afvalwater zo efficiënt mogelijk te zuiveren, moet het goed geconcentreerd zijn zodat de vervuiling optimaal wordt afgebroken. Regen- en oppervlaktewater verdunnen het echte afvalwater. Daardoor daalt het zuiveringsrendement.
verruiging	Door de aanvoer van water dat veel meststoffen bevat kan verruiging van het aquatische ecosysteem optreden. We spreken over verruiging van de oever als hoogopschietende, stikstofminnende, overjarige kruiden met bebladerde stengels, zoals brandnetel, kleeftkruid, koninginnenkruid, bramen, akkerdistels, riet en harig wilgenroosje (ruigtekruiden), optreden en overheersend worden.
versnelde afvoer	Een door een grotere bronaanvoer (meer neerslag) groter dan gemiddeld volume water, dat per tijdseenheid door een dwarsdoorsnede van een waterloop stroomt.
verstedelijkt gebied	Het verstedelijkt gebied is de tegenhanger van het openruimtegebied of landelijk gebied.
verval	Het hoogteverschil tussen 2 punten (bijvoorbeeld beginpunt en eindpunt van een rivier). Hoe groter het verval, hoe sneller het water stroomt.
vervuiler betaalt/gebruiker betaalt	Dit economisch principe houdt in dat de vervuiler de kosten moet dragen om de vervuiling die hij veroorzaakt te bestrijden of te herstellen.
verziltig	Verziltig is het geleidelijk toenemen van het zoutgehalte van bodem, water of lucht.

Begrippen en termen

visindex (IBI)	De Index voor Biotische Integriteit of Visindex is een instrument dat de reacties van vissen op diverse verstoringen analyseert. Deze index geeft de afwijking van het huidig visbestand weer ten opzichte van het verwachte visbestand in een onverstoorde situatie. De visindex is een cijfer tussen één en vijf. Een score van één betekent dat het visbestand zeer sterk afwijkt van de onverstoorde toestand en dat de ecologische situatie van deze meetplaats zeer slecht is. Vijf als score daarentegen staat voor een zeer goede ecologische situatie en vertelt dat het visbestand, op deze locatie, overeenstemt met het visbestand van een onverstoorde plaats.
vismigratie	Vismigratie of vistrek zijn verplaatsingen van vissen.
vistrap	Een vistrap of vispassage is een waterbouwkundig kunstwerk dat tot doel heeft vissen toegang te geven tot een door een dijk, stuw of sluis ontoegankelijk geworden achterland. Er zijn diverse technieken voor een vistrap. Voor de zalm en forel, vissen die kunnen springen, bestaat het vaak uit een cascade van kleine bakken met stromend water waarbij de vis steeds naar een hoger niveau moet zwemmen of springen.
Vlaamse oppervlaktewaterlichamen	Binnen Vlaanderen zijn de oppervlaktewaterlichamen opgedeeld in Vlaamse (afstroomoppervlakte > 50 km ²) en lokale oppervlaktewaterlichamen (afstroomoppervlakte < 50 km ²).
voedingsgebied	De bovenste watervoerende lagen worden in infiltratiegebieden overwegend door hemelwater aangevuld. Ook rivieren kunnen lokaal het grondwater aanvullen, maar meestal hebben ze een drainerende functie. De diepere watervoerende lagen worden aangevuld vanuit de bovenliggende lagen en deels ook lateraal. Hoe dieper de watervoerende laag ligt, hoe trager ze wordt aangevuld en hoe kwetsbaarder ze dus is voor overexploitatie. Het ganse gebied van waaruit de aanvulling van het grondwater gebeurt, is het voedingsgebied. Ook voor wat betreft het gebruik van oppervlaktewater voor de winning van drinkwater, wordt over voedingsgebieden gesproken. Voor dergelijke oppervlaktewaterwinningen gaat het dan meestal over meren, rivieren en beken die voor het aanvullen van de winning zorgen.
Vogelrichtlijn	De Vogelrichtlijn (Europese richtlijn 79/409/EEG inzake het behoud van de vogelstand) beoogt de bescherming en instandhouding op lange termijn van alle natuurlijk in het wild levende vogelsoorten op het Europese grondgebied van de lidstaten.
vuilvracht	De vuilvracht is de hoeveelheid geloosd afvalwater vermenigvuldigd met de concentratie van vervuilende stoffen in dat afvalwater en komt dus overeen met de werkelijke hoeveelheid geloosde verontreiniging per tijdseenheid.
wachtbekken	Gebied waar water tijdelijk op een gecontroleerde of seminatuurlijke manier wordt gestockeerd (= ingericht overstromingsgebied).
water bestemd voor menselijke aanwending	Het water bestemd voor menselijke consumptie, tweedecircuitwater en al het water dat aangewend wordt voor huishoudelijke, agrarische of industriële toepassingen, ongeacht de herkomst van dat water.
water bestemd voor menselijke consumptie	Al het water dat onbehandeld of na behandeling bestemd is voor drinken, koken, voedselbereiding of andere huishoudelijke doeleinden, ongeacht de herkomst en ongeacht of het water wordt geleverd via een waterdistributienetwerk of via een private waterwinning, uit een tankschip of tankauto, of in flessen of verpakkingen, met uitzondering van: a) natuurlijk mineraalwater dat dusdanig is erkend overeenkomstig het koninklijk besluit van 8 februari 1999 betreffende natuurlijk mineraalwater en bronwater; b) water dat een geneesmiddel is.
waterafvoer	In de hydrologie wordt de waterafvoer uitgedrukt als de hoeveelheid water die een rivier of beek per tijdseenheid transporteert (= debiet).
wateraudit	Een wateraudit is een kritische kijk op alle processen die water verbruiken. Bij het uitvoeren van een wateraudit wordt de volledige waterhuishouding in de onderneming of organisatie grondig doorgelicht. Doel van deze audit is het realiseren van waterbesparingen en het optimaliseren van het waterverbruik in de verschillende bedrijfsprocessen.
waterbeleidsnota	De Waterbeleidsnota legt de krachtlijnen vast van de visie van de Vlaamse regering op het integraal waterbeleid voor het Vlaamse Gewest in zijn geheel en per stroomgebied afzonderlijk.
waterberging	Waterberging wordt gedefinieerd als 'een situatie waarbij van elders aangevoerd oppervlaktewater tijdelijk wordt geborgen met als doel benedenstrooms gelegen gebieden te vrijwaren van wateroverlast'
waterbodem	De bodem van een oppervlaktewaterlichaam die altijd of een groot gedeelte van het jaar onder water staat.
waterconservering	Waterconservering is een belangrijke bronmaatregel die in het landelijk gebied optimaal dient gebruikt te worden om piekdebieten af te vlakken. Zowel groot- als kleinschalige waterrijke gebieden (wetlands) als kleine landschapselementen spelen een rol in het vasthouden van water. De wetlands situeren zich voornamelijk in het landelijk gebied en fungeren als een natuurlijke spons die in periodes met veel neerslag bovenstrooms het water een tijd vasthouden om zo piekdebieten in de waterlopen af te vlakken en benedenstroomse wateroverlast te voorkomen of beperken. Ook kleine landschapselementen zijn actoren in het vasthouden van hemelwater en het tegengaan van erosie op hellende terreinen.
waterconserveringsgebieden	Zijn gebieden waar de neerslag van nature lang wordt vastgehouden. Ze fungeren omwille van hun specifieke bodemeigenschappen als een natuurlijke spons door het water een tijd vast te houden en vertraagd af te voeren en zijn daardoor van groot belang om o.m. verdroging en overstromingen te voorkomen.
waterdiensten	Waterdiensten zijn alle diensten die ten behoeve van de huishoudens, openbare instellingen en andere economische actoren voorzien in winning, onttrekking, opstuwning, opslag, opvang, behandeling en distributie van oppervlakte- of grondwater, met inbegrip van de opvang en behandeling van afvalwater.
waterketen	Het geheel van activiteiten die samenhangen met de menselijke aanwending van water of met de collectering en de zuivering van afvalwater.
waterlichaam	Een oppervlaktewaterlichaam of grondwaterlichaam.
waterrijke gebieden (wetlands)	Wetlands zijn waterrijke gebieden zoals moerassen, meren, overstromingsgebieden van rivieren, ondiepe stukken zee,.... Het zijn vaak gebieden die nu eens onder water staan, dan weer droogvallen of drassig blijven. Waterrijke gebieden zijn extreem belangrijk voor de planten- en dierenwereld, én voor de mens. Wetlands fungeren als buffers die in droge tijden hun water afgeven. Zij bieden bescherming bij hoogwater en leveren schoon water. Ze zijn ook de bron van veel leven en door hun enorme rijkdom aan planten- en diersoorten behoren zij tot de meest waardevolle natuur.
waterscheiding(slijn)	Een waterscheiding is de grens tussen twee stroomgebieden.
waterspiegel	De waterspiegel (of wateroppervlak) is het grensvlak tussen water en lucht. Deze term wordt veelvuldig gebruikt om de verandering van een waterniveau ten opzichte van vaste objecten te beschrijven, bijvoorbeeld de waterspiegel van een meer of zee daalt of rijst ten opzichte van de wal. Het landequivalent is maaiveld.
watersysteem	Een samenhangend en functioneel geheel van oppervlaktewater, grondwater, waterbodems en oevers, met inbegrip van de daarin voorkomende levensgemeenschappen en alle bijhorende fysische, chemische en biologische processen, en de daarbij horende technische infrastructuur.
winterbedding zand	De voor waterberging natuurlijke bergingscapaciteit van valleigebieden. Sedimentdeeltjes met een korrelgrootte tussen 50 µm en 2 mm.
zelfreinigend vermogen	Water heeft een zelfreinigend vermogen dat zorgt voor de afbraak van een aantal stoffen. Wordt het water echter te zeer vervuild, dan wordt het zelfreinigend vermogen ervan aangetast en de werking van het bestaand ecosysteem verstoord. Gevolg: de kwaliteit van het water gaat achteruit.
zelfvoorzieningen inzake waterproductie /eigen waterwinners	Dit omvat het water bestemd voor menselijke consumptie én het water bestemd voor menselijke aanwending, uit eigen waterwinningen. Het gaat hier echter enkel om dat water dat afkomstig is uit grond- of oppervlaktewater (zie definitie waterdiensten). Hemelwater en gerecupereerd afvalwater zijn hierin dus niet vervat.

Begrippen en termen

zoneringsplannen	Zoneringsplannen geven aan in welke delen van een gemeente het economisch voordeliger is om een riolering aan te leggen en dus het afvalwater collectief te zuiveren in een RWZI of KWZI, en waar het voordeliger is om het afvalwater individueel te zuiveren in een IBA.
zuiveringsgraad	Huidige (collectieve) zuiveringsgraad: aantal inwoners in een zuiveringsgebied of gemeente waarvan het afvalwater aangesloten is op een openbare en operationele waterzuiveringsinstallatie ten opzichte van het totaal aantal inwoners. Dit is een theoretisch berekend zuiveringspercentage. In de praktijk zal dit cijfer wellicht iets lager liggen (geen effectieve aansluiting op riool, nog lozingen naar achter, ...).
zuiveringslib	Zuiveringslib is een nevenproduct van de waterzuivering. Het is noodzakelijk in het zuiveringsproces, maar doordat het continu aangroeit, ontstaat er al snel een overschot. Sinds 2002 wordt geen slib meer gestort. Preventie, hergebruik, recuperatie en verbranding met energierecuperatie genieten de voorkeur.
zuurtegraad	De zuurtegraad (= de pH) is een maat voor de concentratie aan vrije waterstofionen (H ⁺). Hoe meer van die H ⁺ -ionen, hoe zuurder iets is, en des te lager de pH-waarde. Hoe minder van die H ⁺ -ionen, hoe minder zuur iets is en des te hoger de pH-waarde.
zware metalen	Een zwaar metaal behoort tot de groep metalen met een hoog atoomgewicht, met vaak een hoge giftigheid. De definities die worden gehanteerd verschillen. Soms wordt 'zwaar' gedefinieerd als 'zwaarder dan ijzer', soms slaat het ook op metalen met een soortelijke massa groter dan 4,0 of 5,0. Een redelijke consensus omvat die metalen die in het periodiek systeem lopen van koper tot lood of bismut. Bekende toxische zware metalen zijn lood, cadmium, kwik, barium en thallium. Ook koper, mangaan en zink, hoewel essentiële sporenelementen die alleen in overdosering toxisch zijn en niet erg zwaar, worden tot de zware metalen gerekend. De radioactieve actiniden (uranium, thorium, plutonium etc.) worden er meestal niet toe gerekend omdat de stralingstoxiciteit daarvan over het algemeen belangrijker is dan de chemische toxiciteit (verarmd uranium is hierop misschien een uitzondering).